

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Lohtaja, Aleks

Title: Intersektionaaliset toverit : Jodi Deanin poliittisesta ajattelusta

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © 2020 Aleks Lohtaja

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Lohtaja, A. (2020). Intersektionaaliset toverit : Jodi Deanin poliittisesta ajattelusta. Tiede ja edistys, 45(1), 67-72. <https://doi.org/10.51809/te.109648>

ALEKSI LOHTAJA

INTERSEKTIONAALISET TOVERIT – JODI DEANIN POLIITTISESTA AJATTELUSTA

Identiteettipolitiikka ja sen suhde perinteisempään luokka-analyysiin on yksi poliittisen nykyteorian keskeisimmistä kiistoista.¹ Identiteettipolitiikkaan liittyvät käsitteet, kuten sukupuoli, etninen tausta ja seksuaalinen suuntautuminen ovat esimerkiksi Wendy Brownin (2006) ja Mark Fisherin (2019) mukaan ylikorostuneet kriittisessä yhteiskuntateoriassa. Tämä aiheuttaa heidän mukaansa sisäistä hajaannusta ja toimintakyvyttömyyttä, kun nykyistä kapitalistista hegemoniaa haastetaan.

Identiteettipolitiikkaan liittyy myös paljon virheellisiä yleistyksiä. Asad Haiderin teos *Mistaken Identity: Race and Class in the Age of Trump* (2018) painottaa, että tutkimalla identiteettipolitiikan historiaa, erilaisia rodullistettujen, feministien sekä seksuaalivähemmistöjen anti-kapitalistisia kamppailuja, havaitaan nopeasti, että identiteettipolitiikan ytimessä on luokka-analyysin laajentaminen, ei sen korvaaminen. Ihonväriin, sukupuoleen tai seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset eivät ole luokalle vastakkaisia, vaan Stuart Hallin ajatusta seuraten modaliteetteja, joiden kautta yhteiskuntaluokka koetaan (Haider 2018, 96; Hall 2019).

Jodi Dean, yksi tämän hetken ajankohdaisimmista poliittisista ajattelijoista, jäljittää identiteettipolitiikkaan liittyvää käsittehistoriaa vielä pidemmälle. Dean väittää tuoreessa teoksessaan *Comrade: Essay on Political Belonging* (2019), että toveruuden käsitettä tutkimalla 1900-luvun marxilaisissa liikkeissä

voimme ymmärtää paremmin sellaista poliittisia subjektiviteettia, josta nykyisin puhutaan ”liittolaisuutena” eri identiteettien välillä.

Siinä missä aikaisemmin käytettiin sanaa toveri, puhutaan nykyisin usein liittolaisista (*allies*). Dean paikantaa jälkimmäisen puhe-tavan vasemmistolaisen teorian ja aktivismin muotoon, jota määrittää selviytymisen ja liittolaisuuden välinen dynamiikka. Selviytyjä muodostaa poliittisen subjektiutensa identiteettiin liittyvästä vähemmistöpositiosta, joka marginalisoi häntä suhteessa yhteiskuntaan. Vähemmistöidentiteetti on singulaarisempaa suhteessa esimerkiksi luokkiin perustuviin yhteiskunnallisiin valtasuhteisiin ja siten se myös erottaa muista samaan luokkaan kuuluvista. Siten myös taistelu yhteiskunnallisia pääoma- ja valtasuhteita vastaan näyttäytyy arkipäivän selviytymisen kautta. Jokainen kohtaaminen muistuttaa omasta marginalisoidusta asemasta. Deanin mukaan tästä seurava ”selviytymisen” kokemus on sinänsä erittäin perusteltu ajassa, jossa austerity-politiikan seurauksena jo valmiiksi heikko-osaisia on aktiivisesti syrjäytetty. Kuitenkin etenkin sosiaalisessa mediassa tästä selviytymisestä tulee myös uudenlainen luokkaa atomisoiva ja eriyttävä mekanismi. (Dean 2019, 12.)

Liittolaiset sen sijaan ovat henkilöitä, jotka tunnistavat oman etuoikeutetun asemansa suhteessa selviytyjiin, mutta jotka jakavat laajemmassa mielessä samankaltaisen poliittisen arvomaailman. Liittolainen ei kuitenkaan Deanin mukaan muodosta selviytyjän kans-

sa yhteistä toverillista kamppailua. Tämä näkyy kahdella tavalla. Ensinnäkin selviytyjän ja liittolaisen välinen dynamiikka perustuu lähtökohtaisesti tämän eron tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Toiseksi, yhteisten kamppailuiden rakentamisen sijaan liittolaisen on tarkasteltava ja muutettava ensisijaisesti omaa käyttäytymistään. Liittolaisen näkökulmasta kyse onkin pohjimmiltaan siitä, miten kehittyä yksilönä enemmän tiedostavaksi tämän suhteen. Siten kyseessä on käsittehistoriallisesti liberalismiin kiinnittyvä hanke, joka tekee poliittista suhteista yksilöiden ominaisuuksia. (Dean 2019, 19.)²

Liittolaisen ja selviytyjän liberaali dynamiikka saa aikaan kehän, jota ei ole tarkoitukseen ylittää. Kollektiivisen toiminnan sijaan tämä identiteettipolitiikan ytimessä oleva dynamiikka tuottaa uuden yhteisen luokkasubjektiviteetin sijaan hierarkioita, yksilöllisiä eroja sekä moralistisia kannanottoja, joissa kehoitetaan esimerkiksi tarkastamaan omat etuoikeudet, puuttumaan yksittäisiin sanavalintoihin ja antamaan tilaa marginalisoidussa asemassa oleville (Dean 2019, 16). Tässä mielessä Deanin analyysi liittolaisuudesta on yhtäläinen Wendy Brownin liberaalin identiteettipolitiikan kritiikille, jossa politiikka korvaantuu moraalilla, sekä poliittiset vastakkainasettelut kysymyksillä hyvästä ja pahasta.

Liittolaisuuden sijaan toveruuden käsite antaa Deanin mukaan välineitä sellaisen luokkasubjektiviteetin hahmottamiseen, joka ottaa huomioon yksilöllisten identiteettien erot mutta sovittaa ne yhteisen tavoitteen alle. Oleellista ei siis ole toveri yksittäisenä henkilönä vaan toveruus: yhteiskunnallinen ja poliittinen suhde niiden välillä, jotka ovat samalla puolella poliittisessa kamppailussa. (Dean 2019, 2–3.)

KOMMUNISMI, PUOLUE, TOVERIT

Nykyään sana toveri herättää lähinnä kiusallisia mielikuvia. Miksi ihmeessä Dean haluaa

puolustaa käsitettä, josta tulee ensimmäisenä mieleen Neuvostoliitto? *Comrade* on jatkoa Deanin aikaisemmille teoksille *Communist Horizon* (2012) sekä *Crowds and Party* (2016), joissa hän kartoittaa klassisten marxilaisten käsitteiden kuten *kommunism*in ja *puolueen* relevanssia nykyvasemmistolle. Teokset noudattelevat argumentaatioltaan samankaltaista ja lopulta hyvin yksinkertaista kaavaa. Tavoitteena on pyrkiä osoittamaan, että monelle poliittiselle nykykeskustelulle on löydettävissä unohtettu ja monella tapaa epämuodikas marxilainen käsittehistoria, jonka analyysi voi osoittautua yllättävän hyödylliseksi.

Näiden käsitteiden on myös tarkoitus ärsyttää ja provosoida. Deanin lisäksi myös esimerkiksi Alain Badiou (2010) ja Peter Hallward (2009) uskovat, että juuri tuohtumus tällaisista käsitteistä paljastaa, miten nykyistä poliittista filosofiaa leimaa edelleen eräänlainen liberaali alitajunta. ”Terveen järjen liberaaleille” kaikki kollektiivisuuteen vihjaavat käsitteet palautuvat totalitarismin variaatioiksi. Esimerkiksi ilmastokriisin yhteydessä olisi perusteltua esittää, että poliittisen teorian on lähdeittä jostain muusta kuin porvarillisesta yksilöstä ja metodologisesta individualismista. Vaikka Deanin käsitteellinen työskentely on historiallisessa valikoivuudessaan monella tapaa ongelmallista, se onnistuu kuitenkin ylittämään monet ajallemme ominaiset kriisiytyneen liberalismien latteudet. Deanin työ edustaa käsitteellistä ja teoreettista siirtymää pois kehikosta, jossa kommunismin ideaan sitoutuneen politiikan takana vaanii aina totalitarismin vaarat ja korruptoituneen puoluekaaderiston mielivalta yksilöä alistavana totalisena valtana.

Dean myös painottaa, että kollektiivisuus ei ole samaa kuin ruohonjuuritason poliittisten liikkeiden ”yhteisöllisyys”. Deanin kritiikki kohdistuu etenkin Occupy-liikkeen epäonnistumiseen, joka kuvaa laajemmin niin sanottujen prefiguratiivisten liikkeiden ongelmia. Anarkisti Jon Hollowayn teoretisoinnin mukaan nämä liikkeet yrittävät ”muuttaa maail-

man ottamatta valtaa” (Holloway 2002; Dean 2016, 196). Tämä on Deanin mukaan vasemistolainen versio liberaalista poliittisesta filosofiasta, jossa kollektiivisen ja universaalien maailman muuttamisen sijaan keskitytään yhteisöihin, paikallisuuteen ja loputtomiin konsensushakuisiin yleiskokouksiin. Vaikka Deanin käsitys Occupy-aktivismista ja sitä seuraavasta prefiguratiivisesta politiikasta on kaikessa valikoivuudessaan tarkoituksellisen yksinkertaistava, asetettuna toveruuden käsittehistoriaan se onnistuu muotoilemaan tärkeän argumentin: poliittinen toiminta, joka perustuu yhteisöä koossa pitävään ystävyyteen, loppuu myös nopeasti, sillä sen muutospotentiaali on äärimmäisen rajallinen ja paikallinen (Dean 2019, 3).

Deanin kolme mainittua teosta hahmottelevat kollektiivisempaa tapaa ajatella vasemistolaisista politiikkaa. Ensinnäkin tarvitaan kollektiivinen käsitys *kommunismista*, jossa *puolueen* tehtävä on sovittaa kannattajien risteävät tavoitteet. Argumenttia jatkaen *Comrade* esittää, että *toveruus* välittää subjektiivisesti sen, minkä puolue tekee yhteiskunnallisesti: ne jakavat ja tuottavat ideaa kommunismista emansipaation horisonttina. Yksittäisen identiteetin sijaan toveruus on Deanin mukaan ennen kaikkea yhteiskunnallinen ja poliittinen suhde. Sitä ylläpitää yhteistoiminta niiden välillä, joilla on sama poliittinen tavoite. Tovereita ovat siis kaikki, jotka kontribuivat yhteiseen tavoitteeseen ja toisaalta antogonisoivat vastakkaisia poliittisia tendenssejä (Dean 2019, 66–67).

TOVERUUDEN UNOHDETUT HISTORIAT

Deanin argumentaatio toistaa paikoin kenties sellaisia yleistyksiä identiteeteistä, liittolaisuudesta ja tiedostavasta *woke*-kulttuurista, jotka on osoitettu kerta toisensa jälkeen tarkoituksenhakuisiksi vääristelyiksi (Wilde 2019). Deanin painopiste on nähdäkseni kuitenkin ennen kaikkea identiteetipolitiikan liberalis-

missa, ei sen väitetyssä moralismissa.³ Deanin tulkinta liittolaisuudesta käsittelee identiteetipolitiikkaa ennen kaikkea siinä merkityksessä kuin se ilmenee sellaisissa liberaalikapitalismin ja -feminismin muodoissa, joita esimerkiksi Hillary Clinton ja myöhemmin myös Elizabeth Warren hyödynsivät vaalikampanjassaan Bernie Sandersia vastaan, ja joissa luokkuloittuvuus käännetään pääläelleen asettamalla esimerkiksi sukupuoli-identiteetti äänestämiskäyttäytymistä jakavaksi kysymykseksi (Dean 2019, 1–2).

Tässä mielessä Deanin projekti jakaa jotain merkittävää Asad Haiderin työn kanssa: kyse on identiteetin käsitteen historiallisesta uudelleenmuotoilusta, joka kääntää sen nykymerkityksen pääläelleen. Kyse ei ole yksittäisen henkilön identiteetistä, vaan toveruus muodostuu ennen kaikkea yksilöiden välisissä suhteissa. Etymologisesti toveri-termin juuret ovat latinan sanassa *camera*, joka tarkoittaa tiettyä räjättilaa tai huonetta. Espanjaksi *camarada* viittaa niihin, jotka jakavat huoneen. Saksaksi *Genosse* taas palautuu *genießen*-verbiin, nautiskelemiseen sekä jaettuun nautintoon. Toveruus pitäisikin ymmärtää yhdistävänä ja välittävänä jaettuna tilana ja suhteena, joka tuottaa yhteistä iloa ja kasvattaa kollektiivisia voimia.

Toveruudella on käsitteellisesti yhteyksiä Carl Schmittin klassiseen erotteluun ystävästä ja vihollisesta politiikan lähtökohtana (Schmitt 2015), joskin se myös irtaantuu siitä olennaisesti. Yhteinen vihollinen tuo toverit yhteen, mutta toveruus ei tarkkaan ottaen perustu kumpaakaan: ei ystävään eikä viholliseen (Dean 2019, 68). Vaikka poliittiset vastakkainasettelut epäilemättä motivoivat toveruuden muotoutumista, niin toveruus yhteiskunnallisena suhteena niiden välillä, jotka jakavat saman poliittisen tavoitteen ei pidä sisällään vihollista kuin korkeintaan jossain transsendentaalisessa (kommunismi vs. kapitalismi) mielessä.

Toisaalta toveruus yhteiskunnallisena suhteena ei perustu yksiselitteisesti myöskään ystävyyteen, vaikka toverit varmasti tunnisi-

tavatkin toisensa pikemminkin ystäviksi kuin vihollisiksi. Siten Dean hylkää myös ajatuksen sellaisesta poliittisesta konstituutiosta, joka perustuu ystävyyteen singulariteettina eli suhteina, jotka ovat ainutkertaisia, erityisiä ja ainakin periaatteessa mahdollista valita itse (Dean 2019, 74).

Ystävien ja vihollisten sijaan Deanin *Comrade*-teos on parhaimmillaan eritellessään toveruuden käsitteen vähemmän tunnettua historiaa, sen kytköksiä feministiseen perinteeseen ja marxilaisuuden sisällä käytyihin keskusteluihin kolonialismista ja orjuudesta.

Deanin kirja nostaa havainnollisesti esiin venäläisen Alexandra Kollontain työn. Venäjän vallankumouksen yhteydessä teoriaa ”uudesta naisesta” kehittäneen Kollontain huomautukset toveruudesta ennakoivat sellaista liberaali-feminismiin kohdistuvaa kritiikkiä, joka kiinnittää huomiota sukupuolen ja luokan välisiin yhteyksiin lasikattojen rikkomisen sijaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että Kollontai olisi alistanut sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset suoraan osaksi luokkapoliittikkaa.

Kollontai korostaa, että miehet ja naiset eivät ole automaattisesti tovereita, vaikka heitä yhdistäisikin sitoutuminen työväenluokan vallankumouksellisiin tavoitteisiin. Esimerkiksi Leninin oma käsitys oli tunnetusti se, että kommunismi on itsessään tasa-arvoista ja siksi erillistä kommunistista naisosastoa ei tarvita (Dean 2019, 27). Kyseessä on versio edelleen hyvin tunnistettavasta argumentista, joka toistuu muodossa tai toisessa, kun identiteettipoliittikan sanotaan olevan tarpeetonta, sillä laajempi poliittisen taloustieteen analyysi sisällyttää sen automaattisesti itseensä.

Kollontain näkemys haastaa ajatuksen siitä, että tovereita yhdistäisi vain jokin abstrakti marxismi-leninismi tai puolueen sanelema oppi, eikä eletty kokemus. Kollontain tavoin myös esimerkiksi Clara Zetkin, Angela Davis ja Claudia Jones pyrkivät osoittamaan, että vaikka työväenluokka on marxilaiselle teorialle eräänlainen ontologinen lähtökohta, niin se kuitenkin kohdataan sukupuolen ja rodun

kaltaisten modaliteettien lävitse. (Dean 2019, 25–26.)

Kollontain mukaan kommunismin tasa-vertaisuus ja tasa-arvoisuus rakentuvat kahden erilaisen toveruuden välisessä ristipaineessa. Näistä ensimmäinen perustuu yhteiskunnalliseen solidaarisuuteen ja jälkimmäinen toverilliseen rakkauteen. Vaikka molemmat pyrkivät kumoamaan porvarillisen yhteiskuntajärjestyksen, niitä ei pidä sekoittaa toisiinsa.⁴ Toveruus poliittisena solidaarisuutena ei siis suoraan ulotu parisuhteiden ja perhe-elämän alueelle. Kyse on pikemminkin toveruuden eri muodoista ja erilaisista aistimellisista rekistereistä, joihin liittyvä emansipaatio perustuu eri aihepiireihin, vaikka ne ovatkin osin yhteneväisiä. Eri sukupuolet eivät ole tasavertaisia tovereita kommunistisessa yhteiskunnassa, mikäli esimerkiksi yhteiskunnalliseen uusintamiseen liittyvää työnjakoa sekä hoivaa ei uudisteta laajemmin toverillisen rakkauden alueella. (Dean 2019, 62–64.) Kollontaille toveruus ei ole siten ainoastaan luokkatietoisuutta yhteisistä intresseistä vaan myös perustavampi yritys siirtyä vanhojen moraalikäsitteiden ja aistimellisten yhteiskuntahierarkioiden taakse. Tässä mielessä toveruudella on ”aistimellinen” merkitys vallitsevien (esimerkiksi sukupuoleen ja seksuaalisuuteen) liittyvien rajalinjojen ylittämisenä ja emansipaationa. Kiinnostava Deanin kirjasta löytyvä anekdootti on, että kiinnaksi toveria tarkoittava sana, *tonghzi*, viittaa myös homoseksuaalisuuteen ja sen queer-konnotaatioihin, jotka sekoittavat perinteiset seksuaalisuuteen liittyvät jakolinjat (Dean 2019, 65).

Toinen merkittävä toveruuteen liittyvä kiista etenkin yhdysvaltalaisen marxilaisten keskuudessa on kysymys luokasta ja rodusta sekä niiden suhteesta kolonialismin ja orjakaupan historiaan. Dean käy läpi erityisesti 1900-luvun keskustelua siitä, olisiko amerikkalaisten mustien proletaarien pitänyt identifioitua ensisijaisesti mustiksi vai työläisiksi (Dean 2019, 37–46).

Kiivain kiistely sijoittuu niin sanottuun *Black Belt* -teesiin, jossa mustien kommunist-

tien luokkataistelu ja emansipaation mahdollisuus liitettiin ensisijaisesti välienselvittelyyn etelävaltioiden orjajärjestelmän ja sen perinnön kanssa. Teesin keskeinen puolestapuhuja, *Black Bolshevik* -teoksesta tunnettu Harry Haywood, esitti että mustien työläisten on luotava etelävaltioiden alueelle oma kommunistinen valtionsa. Haywoodin ajattelun taustalla vaikutti Stalinilta omaksuttu ”sosialismi yhdessä valtiossa”-valtioteoria, joka painotti nimenomaan kommunismin sovittamista kansallisiin vallankumouksiin. Haywoodin mukaan musta proletariaatti oli toverillisessa suhteessa ennen kaikkea keskenään. (Dean 2019, 46–47.)

Black Jacobins -teoksestaan tunnettu C.L.R. James vastusti *Black Belt* -teesiä ja korosti, että sen etnis-nationalistinen kehikko estää näkemästä laajempia teollistuneen globaalin kapitalismin tuottamia luokkasuhteita. Siinä missä Haywood seurasi Stalinia, James oli tunnetusti trotskilainen ja korosti siten *jatkuvan vallankumouksen* keskeisyyttä, joka yhdistää työväenluokkaa globaalisti. Jamesin näkökulma mahdollistaa siten myös laajemman toveruuden työväenluokan välillä (Dean 2019, 46–52). Jamesin painottama toveruuden universaali rakentaminen siirtää siten fokuksen samanlaisen aistimelliseen toveruuden tuotantoon, kuin minkä Kollontai havaitsee sukupuolien yhteydessä. Jamesin mukaan esimerkiksi pelkkä orjuuden lakkauttaminen ei vielä poista sellaista rasismia, joka toimii psykologisesti erilaisten subjektiivisuuksien kautta ja identiteettien sisällä (Haider 2018, 113–114). Siksi toveruuksien muodostaminen on ulotettava myös jatkuvaan vallankumoukseen subjektiivisuuksien tuotannon alueella.

INTERSEKTIONAALISET TOVERIT

Vaikka *Comrade* on ensisijaisesti essee toveruuden käsitehistoriasta eikä systemaattinen yritys määrittellä identiteettipolitiikka tai ottaa kantaa siihen liittyviin keskusteluihin, Deanin viesti on kuitenkin selvä: tulkinnat kommunismin olemuksel-

taan maskuliinisena ja valkoisena projektina eivät perustu todelliseen historialliseen analyysiin vaan niiden takaa paljastuu liberaali agenda, jonka tavoite on tovereiden kääntäminen toisiaan vastaan. Sen sijaan toveruuden käsitteen unohdettu historia osoittaa, kuinka tärkeä juuri identiteettien intersektionaalinen, keskenään risteävä, ulottuvuus on kaikenlaisen toveruuden rakentumisessa.

Miksi nämä edellä kuvatut kamppailut on kuitenkin päädytty näkemään marxilaisesta toverikäsitteestä irrallisina kehityskulkuina ja millaisia voimia toverin käsitteestä on löydettävissä? Dean huomauttaa, että toveruuden intersektionaalista ulottuvuutta ei pidä etsiä ainoastaan vähemmistöjen näkökulmasta, vaan toveruus edellyttää perustavampaa uuden maailman luomista ja se tapahtuu vallitsevien identiteettien välillä. Dean seuraa tässä Frantz Fanonia, joka Kollontain ja Jamesin tavoin korostaa, että toveruus ei ole ainoastaan vähemmistöjen tulemistä marxilaisiksi vaan ennen kaikkea vallitsevan Eurooppa-keskeisten subjektiiviteettien dekolonisointia. (Dean 2019, 66.)

Historiallisesti toveruus on subjektiiviteettien rajojen ylittämistä ja vallankumoukselliseksi tulemistä tavalla, joka sekoittaa luokkakomposition perustavalla tavalla. Esimerkiksi journalisti ja aktivisti Claudia Jones esitti jo vuonna 1949 sellaista kommunistisen puolueen sisäistä kritiikkiä, joka ennakoii nykyistä intersektionaalista tematiikkaa. Jonesin mukaan kommunistisen universaalin toveruuden este on sisäiset hierarkioiden, joita rakennetaan ylhäältä päin. Etenkin mustilta naisilta edellytetään solidaarisuutta sekä valkoista työväenluokkaa että myös rodullistettuja miehiä kohtaan, mutta heidän oma kokemuksensa nähdään vallankumouksellisiin tavoitteisiin nähden ulkoisina tai toissijaisina (Dean 2019, 43). Juuri tässä Deanin argumentti toveruuden ja identiteettipolitiikan suhteesta auttaa viemään keskustelua eteenpäin: toveruuden suurin este ei ole koskaan ollut vähemmistöjen vaatimukset vaan hegemonisessa asemassa olevien kyvyttömyys muuttua itse tovereiksi.

VIITTEET

- 1 Puhun tässä yhteydessä ennen kaikkea vasemmistolaisen ajatteluperinteen sisältä tulevasta kritiikistä, joka tulkitsee identiteettipolitiikan ongelmaa suhteessa marxilaiseen luokka-analyysiin. Täysin oma lukunsa on oikeistolainen identiteettipolitiikan kritiikki, joka perustuu tietoiseen vääryntymärykykseen siitä, että valkoinen mies ei saa sanoa enää mitään.
- 2 Siinä missä toveruus on etymologisesti jaettuun tilaan liittyvää, niin liittolaisuus on taas konnotaatioiltaan etenkin sotilasvaltojen pakkokompromissin liittyvä. Dean ei varsinaisesti loista etymologisten reflektioidensa hienovaraisuudessa, mutta kenties juuri niiden yksinkertaisuus onnistuu löytämään yllättäviäkin näkökulmia. Siinä missä toveri on käsitteenä 1900-luvun pilaama, niin harva problematisoi liittolaista kaikista ilmeisimmästä näkökulmasta. 1900-luvun käsittehistoriaa vasten kyseessä on tilanteen pakosta jaettu yhteenliittymä, mutta jossa jakolinjat toisen kanssa kuitenkin selvästi säilyvät (Dean 2019, 16).
- 3 Esimerkiksi ”mitään ei saa enää sanoa” -standardiargumentti identiteettipolitiikkaa vastaan on itse asiassa juuri sellaisen liberaalin ajattelutavan tuote, jota se kenties pintapuolisesti vastustaa yhdistämällä liberalismiin poliittiseen korrektiuteen. Argumentin eräänlainen perustava oikeutus on, että jokaisella on oma mielipide sekä sitä suojeleva sananvapaus. Se on itsessään arvokas ja kunnioitettava juuri sen takia, että se on yksilön oma, ei sen takia että se olisi esimerkiksi perusteltu tai tarpeellinen.
- 4 Kollontain ajattelua tulkitaan usein kuitenkin juuri päinvastaisesta näkökulmasta, jonka mukaan kommunistinen ideologia tulee automaattisesti vapauttamaan myös porvarillisesta seksuaalimoraalista. Hänen nimiinsä laitetaan virheellisesti etenkin ajatus siitä, että seksuaalisten tarpeiden tyydyttäminen on, toisin kuin porvarillinen siveyskäsitelmä uskottelee, yhtä luonnollista kuin vesilasien juominen. Todellisuudessa Kollontai tarkoitti, että vaikka seksuaalisuus on vedenjuomiseen rinnastettava biologinen välttämättömyys, niin sen toteuttamista ja ilmaismuotoa määrittävät erilaiset yhteiskuntamuodot ja yhteiskunnalliset valtasuhteet ja tätä yhteiskunnallista tasoa ei voida ohittaa vetoamalla tarpeen biologiseen luonnollisuuteen.

KIRJALLISUUS

- Badiou, Alain (2010) *The Communist Hypothesis*. Verso, London.
- Brown, Wendy (2006) *Regulating Aversion: Tolerance in the Age of Identity and Empire*. Princeton University Press, Princeton.
- Dean, Jodi (2012) *Communist Horizon*. Verso, London.
- Dean, Jodi (2016) *Crowds and Party*. Verso, London.
- Dean, Jodi (2019). *Comrade: An Essay on Political Belonging*. Verso, London.
- Fisher, Mark (2019) ”Pako vampyyrilinnasta”. Suom. Henri Pienimaa ja Juho Narsakka. <http://kumu.info/pako-vampyyrilinnasta/> [vierailtu 18.11.2019].
- Hall, Stuart (2019) *Mitä on tekeillä? Esseitä vallasta, uusliberalismista ja monikulttuurisuudesta*. Suom. Mikko Lehtonen ja Olli Löytty. Vastapaino, Tampere.
- Holloway, John (2002) *Change the World Without Taking Power*. Pluto Press, London.
- Hallward, Peter (2009) ”The Will of the People: Notes towards a Dialectical Voluntarism”. *Radical philosophy* 155, 17–29.
- Haider, Asad (2019) *Mistaken Identity: Race and Class in the Age of Trump*. Verso, London.
- Schmitt, Carl (2015) *Poliittisen käsite*. Suom. Arto Kuusterä ja Jussi Palmusaari. Tutkijaliitto, Helsinki.
- Wilde, Elisabeth (2019) ”Identiteettipolitiikkaa käytetään epämääräisenä lyömäaseena kritiikin mitätöimiseksi”. <http://kumu.info/identiteettipolitiikkaa-kaytetaan-epamaaraisena-lyomaaseena-kritiikin-mitatoimiseksi/> [vierailtu 18.11.2019].